

**Громадська організація
«Львівська педагогічна спільнота»**

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ РОБІТ

**УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«Психологія та педагогіка:
необхідність впливу науки
на розвиток практики в Україні»**

22–23 лютого 2019 р.

ЧАСТИНА I

**Львів
2019**

УДК 159.9+37.01(477)(063)
П 86

П 86 Психологія та педагогіка: необхідність впливу науки на розвиток практики в Україні: Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 22–23 лютого 2019 року). – Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2019. – Ч. 1. – 108 с.

У збірнику містяться матеріали, подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Психологія та педагогіка: необхідність впливу науки на розвиток практики в Україні». Для студентів, аспірантів, викладачів навчальних закладів, науковців та представників громадських організацій.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

УДК 159.9+37.01(477)(063)

© Автори статей, 2019
© Львівська педагогічна спільнота, 2019

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ

Гавриловська К. П.

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ СТАВЛЕННЯ ЧОЛОВІКІВ
ДО САМОТНИХ МАТЕРІВ 6

Шагай М. О., Венгер Г. С.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ
РІЗНОВИДІВ КОПІНГ-СТРАТЕГІЙ
У ПРЕДСТАВНИКІВ РІЗНОЇ ГЕНДЕРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ. 10

НАПРЯМ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ В ОСВІТІ (ЗАГАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ, ВІКОВОЇ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ІН.)

Михальченко Н. В.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ
ПАТРІОТИЧНОЇ САМОСВІДОМОСТІ ОСОБИСТОСТІ 14

Обозний В. В., Гуржій П. А.

ШКІЛЬНА КРАЄЗНАВЧО-МУЗЕЄЗНАВЧА РОБОТА
ЯК ОСНОВА СТВОРЕННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ 17

Павлушкіна О. В.

РЕАЛІЗАЦІЯ ВАРІАТИВНОЇ СКЛАДОВОЇ ЗМІСТУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
ЗАСОБАМИ КОМП'ЮТЕРНОГО НАВЧАННЯ..... 20

Романенко О. В., Корнійчук Р. М.

РОЗРОБКА ІНДИВІДУАЛЬНОГО ТЕКСТУ ЕКСКУРСОВОДА
НА ТЕМУ «КОЛОЧАВА – МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ ТА МАЙБУТНЄ»:
ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ 25

НАПРЯМ 3. ПЕДАГОГІЧНА ТА КОРЕКЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ

Вакуленко Ю. В.

СЕНСОМОТОРНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ 29

Кузьменко Т. М.

МЕТАФОРІЧНІ АСОЦІАТИВНІ ЗОБРАЖЕННЯ ЯК ТРЕНДОВИЙ
АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДЛЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО
СУПРОВОДУ КЛІЄНТІВ З ПРОЯВАМИ ЕМОЦІЙНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ..... 32

Лященко В. М.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ
ДО НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМ МОВЛЕННЯ
В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ 36

Проскурняк О. І. ЗАСТОСУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПІДХОДУ ПРИ НАВЧАННІ ТА ВИХОВАННІ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ.....	42
Татьянчикова І. В., Татьянчиков А. О. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНЕ ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ СОЦІАЛІЗАЦІЇ УЧНІВ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ НА СТАДІЇ АДАПТАЦІЇ В УМОВАХ СПЕЦІАЛЬНОЇ ШКОЛИ	44
Шевчишена О. В. ВПЛИВ ОТОЧЕННЯ НА ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІСІ.....	48
Шипелік Т. В. ДО ПРОБЛЕМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ДИТЯЧО-БАТЬКІВСЬКИХ ВІДНОШЕНЬ У ПІДЛІТКІВ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ ЛЕГКОГО СТУПЕНЯ.....	51
НАПРЯМ 4. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ МІЖЕТНІЧНИХ І МІЖКУЛЬТУРНИХ ВІДНОСИН	
Даніліч-Скакун А. А., Бужинська С. М. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДУХОТВОРЧОСТІ ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЯ РЕЛІГІЙНОЇ СВІДОМОСТІ.....	55
Іванець Н. В. ФОРМУВАННЯ ЕТНІЧНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК СКЛАДОВОЇ МУЛЬТИКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	59
НАПРЯМ 5. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА	
Галицька Н. Є. ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ УЧНІВ НА УРОКАХ ОСНОВ НАУК (СЕРЕДИНА – КІНЕЦЬ 60-ИХ РОКІВ ХХ СТ.) (ЗА АРХІВНИМИ ДЖЕРЕЛАМИ НОВОТРОЇЦЬКОГО РАЙОНУ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ)	62
Гук Л. І. ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА В ІСТОРИКО-КОМПАРАТИВНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ В ГАЛУЗІ ПЕДАГОГІКИ.....	66
Гулаков Р. С., Гулакова М. С., Папернова Т. В. ДЕЯКІ АСПЕКТИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ САМООСВІТИ ВЧИТЕЛЯ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	70
Кліпа Ю. В. ДО ПИТАННЯ ПРО ОСНОВНІ СКЛАДОВІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЕКОНОМІСТІВ-ПІДПРИЄМЦІВ	74

Ковальчук І. С. ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	77
Кравчук Л. В. ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ – ЯК ВАЖЛИВА ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	80
Мірошніченко Т. В. ЗМІСТ ЕСТЕТОТЕРАПЕВТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	83
Олексієнко Р. В. ІНФОРМАТИЗАЦІЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ В НОРВЕГІЇ.....	87
Портняга В. О., Гранкіна І. К. ВИКОРИСТАННЯ МУЗИКИ НА ФІЗКУЛЬТУРНОМУ ЗАНЯТТІ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	90
Снопкова О. В. ДИДАКТИЧНИЙ ПРИНЦИП ПРОБЛЕМНОСТІ У МУЗИЧНОМУ НАВЧАННІ УЧНІВ	93
Ульянова В. С. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В УМОВАХ ЛІТНЬОГО ОЗДОРОВЧОГО ТАБОРУ	97
Шепітько В. І., Лисаченко О. Д., Борута Н. В., Єрємїна Н. Ф., Стецук Є. В., Лічман Д. В., Скотаренко Т. А. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НОВОГО СОЦІОКУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА	102

Шепітько В. І.
*доктор медичних наук, професор,
завідувач кафедри гістології, цитології
та ембріології*

Лисаченко О. Д.
*доцент кафедри гістології, цитології
та ембріології*

Борута Н. В.
*старший викладач кафедри гістології, цитології
та ембріології*

Єр'оміна Н. Ф.
*викладач кафедри гістології, цитології
та ембріології*

Стецук Є. В.
*доцент кафедри гістології, цитології
та ембріології*

Лічман Д. В.
*викладач кафедри гістології, цитології
та ембріології*

Скотаренко Т. А.
*старший викладач кафедри гістології, цитології
та ембріології*

Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НОВОГО СОЦІОКУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА

Ефективне вирішення проблем адаптації іноземних студентів у медичних закладах України, сприяє формуванню позитивного іміджу країни в світовому інтелектуальному та політичному просторі. Фундаментальність української медичної освіти робить Україну привабливою для іноземців різних країн.

Однією з найважливіших умов успішної соціокультурної адаптації іноземних студентів до нового освітнього середовища України, можна

вважати організацію взаємодії і взаєморозуміння між викладачами та студентами. Важливе значення мають стосунки між представниками різних культур всередині групи, на факультеті, в академії [1, 2].

У зв'язку з цим, стає актуальним вивчення проблем адаптації іноземних студентів до освітнього процесу в українських медичних закладах.

Слово «адаптація» походить від середньовічного латинського слова «adaption», що в перекладі означає «пристосування». Процес пристосування іноземних студентів до нового соціально-культурного середовища протікає, як в рамках навчальної діяльності, так і під час проведення позааудиторних заходів, що, у свою чергу, сприяє прискоренню даного процесу.

На перших курсах навчання іноземні студенти тільки починають знайомитися з реаліями нашого життя, українськими звичаями та традиціями, нормами поведінки, етикетом, що призводить до значного емоційного та психологічного навантаження. Таким чином, студентам важко опанувати досить великим обсягом знань чужою мовою [2].

Професіоналізм викладачів кафедри гістології, цитології та ембріології УМСА – є системою високого рівня психолого-педагогічних і науково-предметних знань і умінь, які в комплексі з відповідним культурно-моральним рівнем, забезпечують на практиці соціально-затребувану підготовку до життя іноземних студентів [2].

Куратори груп, викладачі кафедри разом з центром управління освітньо-виховною та гуманітарною роботою з молоддю, проводяться групові консультативно-розвиваючі психологічні тренінги. Метою таких заходів є формування емоційної, соціальної і комунікативної компетентності, уміння спілкуватися, толерантності, згуртування групи, знаходження спільного між українцями та представниками країни Йорданії, Туреччини, Індії, Марокко, Ірану, Палестини та інших країн. Соціально-психологічні ігри та вправи цікавлять іноземних студентів, дають їм змогу розповісти про себе, про свою країну, про національні звичаї та традиції, поділитися своїми мріями та планами на майбутнє.

Іноземні студенти, навчаючись в Україні перший рік, гостро відчувають вплив незвичної кліматичної зони, у них відбуваються порушення біоритмів через зміну часових поясів. Особливо важко призвичаюються до української холодної зими й нестачі сонячних днів у осінньо-зимовий період [3].

Молоді люди, що приїхали на навчання в нашу країну з інших держав, опиняються в дуже непростій ситуації – студентське життя стає для них серйозним життєвим випробуванням. Вони змушені не тільки освоювати новий вид діяльності – навчання у вищому навчальному закладі,

готуватися до майбутньої професії, а й адаптуватися до нового соціокультурного простору [1].

Необхідно враховувати, що кожний іноземний студент, що прибуває до навчання в Україні, є представником певної країни з особливою ментальністю, психологічним станом, своєрідним сприйняттям світу й нового соціокультурного середовища. З моменту вступу до українських медичних вузів, вони потрапляють у винятково незвичне і незнайоме для них мовне, соціальне і національне середовище, до якого їм потрібно адаптуватися. Адже іноземці повинні пристосуватися не лише до умов навчання у вузах, а й до специфіки проживання в чужій країні, дуже часто такі умови стають для них екстремальними [2, 3].

Труднощі, які іноземний студент відчуває під час перебування в новій країні, можна поділити на три основні групи:

1) психофізіологічні труднощі, пов'язані з перебудовою особистості, «входженням» у нове середовище, психоемоційним напруженням, зміною клімату і т.д.;

2) навчально-пізнавальні труднощі, пов'язані з недостатньою мовною підготовкою, подоланням відмінностей у системах освіти; адаптацією до нових вимог і систем контролю знань;

3) соціокультурні труднощі, пов'язані з освоєнням нового соціального і культурного простору медичних закладів; подоланням мовного бар'єру у вирішенні комунікативних проблем.

Зміни умов та побуту, відсутність звичного комфорту нерідко заважають студентам зосередитися на навчанні, їм доводиться самотійно себе обслуговувати. Культурні традиції та регіональні особливості грають важливу роль у формуванні адаптаційних навичок в іноземних студентів [1].

На початковому етапі навчання іноземних студентів, на нашу думку, найкращі результати досягаються шляхом поєднання особистісно-орієнтованого та інтерактивного навчання, коли студент є водночас і об'єктом, і суб'єктом навчального процесу.

Важливим чинником у процесі адаптації до соціокультурних умов виступає тривалість проживання в країні, а саме більшість студентів, що проживають в Україні більше двох років – почувають себе комфортно. Практика показує, що з часом більшість іноземних студентів успішно освоюють соціокультурне середовище.

Створення атмосфери доброзичливості, щирості, взаємоповаги дає можливість студентам іноземцям вивчити фундаментальні предмети медицини та є психологічним підґрунтям для формування майбутнього лікаря, який, маючи досвід таких взаємовідносин: у колективі, з

одногорупниками та викладачами, здатен відтворити його у своїй роботі і спілкуванні з пацієнтами та колегами [1, 2].

Незважаючи на відмінності між психофізіологічною, інтелектуальною, соціокультурною та іншими видами адаптації, в дійсності, переплітаючись, вони є окремими аспектами єдиного процесу.

Таким чином, створення викладачем позитивних умов на занятті, використання спеціально підбраного матеріалу, що містять спрощену подачу інформації по дисципліні – сприяють активній роботі студентів і підвищенню їх мотивації до навчання, що, в свою чергу, полегшує процес адаптації і освоєння ними нового соціально-культурного середовища, нової системи освіти, пристосування до нових кліматичних і побутових умов.

Список літератури:

1. Климат Т.М. Моніторинг проходження соціальної та психологічної адаптації студентів першокурсників ВДНЗУ «УМСА» / Т.М. Климат, В.І. Шепітько, Г.А. Єрошенко [та ін.] // Матеріали XII міжнародної науково-практичної конференції «Адаптаційні можливості дітей та молоді» – Одеса, 2018.
2. Шепітько В.І. Організація відкритого заняття з іноземними студентами як метод формування медичної компетентності майбутніх спеціалістів міжнародного значення / В.І. Шепітько, О.Д. Лисаченко, Н.В. Борута [та ін.] // Збірник статей навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Актуальні питання медичної (фармацевтичної) освіти іноземних громадян: проблеми та перспективи» – Полтава, 2018.
3. Шепітько В.І. Особливості адаптації вітчизняних та іноземних студентів до навчання в медичному Вузі / В.І. Шепітько, О.Д. Лисаченко, Н.В. Борута [та ін.] // European association of pedagogues, psychologists and medics «Science», international scientific-practical Congress Mind technologies: STEP TO THE FUTURE – April, 2018.